

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ V - VI
Γ' ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: Η φύση ως Μοντέλο.

Ομαδική ΑΣΚΗΣΗ - 5^{ου} Εξαμήνου 2016-17

3ο τμήμα
Υπ. Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος γλύπτης

Το NEO blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

<http://www.blogeikastika.gr>

email takiskozokos@gmail.com

web www.takiskozokos.gr

1^η Σημειώσεις Μαθήματος 2017-18

Rivers and Tides 1.flv

The wonderful and beautiful video of the work of **Andy Goldsworthy**

<https://www.youtube.com/watch?v=YkHRZQU6bjI>

(δείτε επίσης και αυτούς τους καλλιτέχνες)

Carl Andre, Alice Aycock, Herbert Bayer, Christo & Jeanne Claude, Walter De Maria, Agnes Denes, Jan Dibbets, Hamish Fulton, Andy Goldsworthy, Michael Heizer, Nancy Holt, Peter Hutchinson, Patricia Johanson, Dani Karavan, Richard Long, Mary Miss, Robert Morris, Dennis Oppenheim, Charles Ross, Robert Smithson, Alan Sonfist, James Turrell

Land Art

TROUBLEMAKERS: THE STORY OF LAND ART - Official Trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=aV7O6e9xR9g>

[Μόναχο, Οκτώβριος 2012 Τα «Πέρατα της Γης. Land Art ως το 1974» στο Haus der Kunst](#)

Του Σταύρου Τσιγκόγλου

Ο όρος «Land Art» επικράτησε στις περισσότερες γλώσσες από αρκετά νωρίς, το 1967 όπως προτάθηκε από τον πρωταγωνιστή της **Walter De Maria**, που είπε: «*Η απομόνωση είναι η ουσία της Land Art*».

Ακόμη και σήμερα μικρές ομάδες επισκεπτών πηγαίνουν στο Νέο Μεξικό να δουν το έργο του «Το Πεδίο των Κεραυνών», 1977, και να μείνουν εκεί τουλάχιστον για 24 ώρες, όπως συμβούλευε ο καλλιτέχνης: 400 γυαλισμένοι αστάλινοι στύλοι ύψους 6,3μ. είναι τοποθετημένοι σε σχήμα πλέγματος σε έκταση 1.000x1.600μ. Όταν ο ήλιος είναι ψηλά μοιάζουν να εξαφανίζονται, ενώ το ξημέρωμα και το σούρουπο αρχίζουν να λαμπυρίζουν. Φυσικά, είναι καλύτερα να βρεθείς εκεί μια νύχτα με κεραυνούς, που οι στύλοι λάμπουν μέσα στο σκοτάδι ή και τραβούν τους κεραυνούς. «*Η Land Art χρησιμοποιεί τη γη (έδαφος) ως υλικό και τη Γη (πλανήτη) ως μέσον της, δημιουργώντας έργα πέραν της οικείας δομής του χώρου του συστήματος της τέχνης*», γράφει ο επιμελητής Ulrich Wilmes. Οι καλλιτέχνες έκαναν συχνά τα έργα τους «κάτω από τον ανοικτό ουρανό», έχοντας υπόψη βέβαια τη βραχυβιότητά τους. Η Land Art γεννήθηκε στις ΗΠΑ το 1960 και στα μέσα της δεκαετίας του 1970 έχασε την αίγλη της «όταν μέσα στα πλαίσια της Land Art, κινήματα όπως η εννοιολογική τέχνη, ο μιμιτισμός, η τέχνη της Performance, η Arte Povera έγιναν πιο ευδιάκριτα». Επίσης, «καλλιτέχνες όπως ο **S. Polke**, ο **G. Richter**, ο **L. Freud**, έφεραν τη ζωγραφική στο προσκήνιο»...

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΩΤΗΡΧΟΥ, στην Ελευθεροτυπία

<https://metaxourgeio.wordpress.com/tag/%CE%BD%CE%B1%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%83%CE%B5%CE%BB%CE%AE%CE%BD%CE%BF%CF%85/>

Της Ελένης Πολυχρονάτου

Ο ακτιβισμός ή μάλλον η κοινωνική παρέμβαση ως μια εκ των καλών τεχνών

Γιατί επιλέξατε αυτό το θέμα;

«Με ενδιέφερε ο κοινωνικός χαρακτήρας του καλλιτέχνη και ερεύνησα παραμέτρους που αυτός μπορεί να υλοποιηθεί. Η μελέτη μου με την ιδιότητα του καλλιτέχνη πρωτίστως και όχι του ιστορικού τέχνης δείχνει πώς μπορεί ένας καλλιτέχνης να είναι παρών στο κοινωνικό σύνολο, πώς μπορούν να εφαρμοστούν έργα που αφορούν το ευρύ κοινό και πώς αυτές οι ανησυχίες που έχουν απασχολήσει τους καλλιτέχνες από την αρχή του 20ού αιώνα έχουν πραγματοποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες στην Ευρώπη και την Αμερική».

Για να μας κατατοπίσει στο πολύμορφο ταξίδι από το τελάρο στον χώρο, τη σχέση της αρχιτεκτονικής με τις άλλες τέχνες και τις επιστήμες με γνώμονα την ιδεολογία της λειτουργικότητας, μας δίνει παραδείγματα έργων που αντανακλούν την τέχνη ως μορφή κοινωνικής παρέμβασης.

Μπορεί να συμβάλλει ακόμη και στη μείωση των ανισοτήτων;

«Το 1976 ο Isamu Noguchi έφτιαξε την πλατεία Hart Plaza στο Ντιτρόιτ των ΗΠΑ, η οποία χαρακτηρίστηκε τεχνολογικό θαύμα: το συντριβάνι εναλλάσσει μια ανεξάντλητη ποικιλία μοτίβων από την ψιλή βροχή έως τους ορμητικούς καταρράκτες που μαζί με τα υλικά κατασκευής (γυαλιστερό ατσάλι, αλουμίνιο και υπολογιστής που ρυθμίζει τη ροή) δίνουν μια μαγική ατμόσφαιρα στο περιβάλλον και ταξιδεύουν τον θεατή σ' έναν φανταστικό χώρο, κάτι που συμβαίνει σε μια δημόσια πλατεία και όχι σε ένα ιδιωτικό πάρκο. Και υμνήθηκε ακριβώς επειδή είχε πρόσβαση από όλα τα κοινωνικά στρώματα και συνέβαλε στην άρση κάθε πολιτιστικής και κοινωνικής ανισότητας».

Αναφέρει ακόμη και το «σχέδιο για όχημα του αστέγου» που παρουσίασε το 1988 στη Νέα Υόρκη ο Krzysztof Wodiczko.

Το 1982, η Agnes Denes διαμόρφωσε ένα χωράφι με σιτάρι στο εμπορικό κέντρο του κόσμου: ένα τετράγωνο μακριά απ' τη Wall Street, με θέα το Αγαλμα της Ελευθερίας. Το έργο της, σχόλιο στην παγκόσμια πείνα, υπενθύμιζε ότι στο ταπεινό χρώμα οφείλεται η βλάστηση, το ουσιαστικό μέσο διατήρησης της ζωής

Ποιες άλλες μορφές μπορούν να πάρουν τα έργα με κοινωνικό χαρακτήρα;

«Πολλά ενσωματώνουν την οικολογική παράμετρο. Το 1992, η Ελληνίδα Αθηνά Τάχα έφτιαξε στη Φιλαδέλφεια της Αμερικής ένα από τα πρώτα πάρκα παγκοσμίως που έχουν σχεδιαστεί από καλλιτέχνη σαν ένα περιβαλλοντικό γλυπτό σε ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο: με στοιχεία από τους βραχόκηπους δημιούργησε ένα μοναδικό μοντέλο πάρκου με πολυετή και χαμηλού κόστους φυτά και δέντρα τα οποία αποδίδουν όλο τον χρόνο ποικιλία χρώματος, ενώ οι υπερυψωμένοι κήποι

σχηματίζουν έναν πυραμοειδή λόφο. Ελαβε επίσης υπόψη της τις ανάγκες των ανθρώπων από τις γύρω περιοχές οι οποίοι ήταν χαμηλόμισθοι, συνταξιούχοι, οικογένειες με παιδιά και άνθρωποι που περπατούσαν για να πάνε στη δουλειά τους».

Μας μιλά ακόμη για μία περίπτωση Έλληνα καλλιτέχνη: το 1971 στη Βαλένσια της Γαλλίας ο Φιλόλαος έφτιαξε δύο υδατοδεξαμενές γλυπτά που υδροδοτούν την πόλη, υπογραμμίζοντας τη λειτουργικότητα του δημόσιου έργου τέχνης στο αστικό τοπίο.

Αρκετοί καλλιτέχνες ασχολούνται με τις δεντροφυτεύσεις με στόχο την ευαισθητοποίηση γύρω από το θέμα του πρασίνου:

* Όπως ο Joseph Beuys, ιδρυτικό στέλεχος του κόμματος των Πρασίνων, ο οποίος επιδίωξε να παρέμβει στη φύση και στην κοινωνία για να αποκαταστήσει την κατεστραμμένη σχέση τους. Το 1982 σε μία από τις μεγαλύτερες εικαστικές διοργανώσεις, την 7η Ντοκουμέντα, στο Κάσελ της Γερμανίας, ξεκινάει την πενταετή δεντροφύτευση 7.000 βελανιδιών: το τελευταίο δέντρο φυτεύτηκε από τον γιο του 18 μήνες μετά τον θάνατό του. Η δεντροφύτευση αποτέλεσε πνεύμονα οξυγόνου αλλάζοντας τη φυσική κατάσταση, την εικόνα και τη χρωματικότητα όλης της περιοχής. Αυτή τη δράση τοποθετεί ως εφελτήριο η συνομιλήτριά μας καθώς τη διαδέχτηκαν και άλλες δεντροφυτεύσεις σε μεγάλη κλίμακα από καλλιτέχνες.

Ο J. Beuys στην πενταετούς διάρκειας φύτευση 7.000 βελανιδιών στα εγκαίνια της 7ης Documenta το 1982. Το έργο που άλλαξε τη φυσική κατάσταση και εικόνα της περιοχής, τελείωσε μετά τον θάνατό του

Η λεωφόρος Μάρτιν Λούθερ Κινγκ το 1990 πριν τη δενδροφύτευση

* Το 1990, στο Λος Αντζελες, ο Andy Lipkis με το πρότζεκτ «Tree People» παρακίνησε τους κατοίκους μιας υποβαθμισμένης κοινότητας να φυτέψουν δέντρα κατά μήκος της μεγάλης λεωφόρου Μάρτιν Λούθερ Κινγκ: ανταποκρίθηκαν 3.000 άνθρωποι διαφορετικής φυλετικής και κοινωνικής προέλευσης, ώστε σε τρεις ώρες η φύτευση 400 δέντρων μεταμόρφωσε την όψη του δρόμου, που περνά από οικονομικά και αισθητικά υποβαθμισμένες γειτονιές, σε μήκος επτά μιλίων.

Ο Andy Lipkis, πρόεδρος της οργάνωσης «Tree People» που ίδρυσε, στον ίδιο δρόμο, 18 χρόνια αργότερα

* Στη Φινλανδία, το 1992, με το «Tree Mountain» της Agnes Denes που ολοκληρώθηκε το 1996, φυτεύτηκαν σε μία έκταση μήκους 2,4 χιλιομέτρων και πλάτους 24,2 χλμ. 10.000 δέντρα βάσει ενός σχεδίου που προέκυψε από έναν μαθηματικό τύπο. Επειδή τείνουν να εξαφανιστούν, επέλεξε τα ασημένια έλατα, που έχουν ζωή μέχρι 4 αιώνες ώστε να δημιουργήσει ένα ζωντανό έργο, «ένα δώρο για τις μελλοντικές γενιές».

Πότε το όραμα αρχίζει να γίνεται πράξη;

«Ορόσημο θεωρείται μάλλον η δεκαετία του '60. Σημαντικό ρόλο έπαιξε το βιβλίο της Κάρσον το 1962 "Σιωπηλή Ανοιξη", που επιχειρούσε να αφυπνίσει την ανθρώπινη συνείδηση και καταδίκασε την εξάντληση των φυσικών πόρων του πλανήτη, συμβάλλοντας στην έκρηξη του περιβαλλοντικού κινήματος το οποίο την επόμενη δεκαετία ώθησε τους καλλιτέχνες να στραφούν στην ανάπλαση κατεστραμμένων εδαφών. Έτσι, ο Robert Morris εκμεταλλευόμενος έναν νόμο των ΗΠΑ περί αποκατάστασης των χώρων στα πρώην λατομεία/μεταλλεία, ξεκινά τη δεκαετία του '70 να επαναφέρει τη βλάστηση σε χώρους που είχαν καταστραφεί. Το ζήτημα που είχε τότε τεθεί ήταν μήπως συγκαλύπτουν τους πολιτικούς που δεν διαχειρίστηκαν σωστά τους φυσικούς πόρους».

Πώς το αντιμετώπισαν;

«Παρά τις αντιρρήσεις, πρέπει η ζωή να συνεχίσει να προχωράει και να προσπαθούμε να κάνουμε τον κόσμο καλύτερο».

Το όραμα του Hundertwasser για πράσινες οροφές

Ποια είναι η συνέχεια στον 21ο αιώνα;

«Ένας σημαντικός καλλιτέχνης, ο **Hundertwasser**, που μετέτρεψε ένα θλιβερό εργοστάσιο επεξεργασίας αποβλήτων σε ένα έργο τέχνης τεραστίων διαστάσεων (1988-1992) στην Αυστρία, είχε ήδη από το 1974 προτείνει ότι "οτιδήποτε οριζόντιο κάτω από τον ουρανό ανήκει στη φύση συμπεριλαμβανομένων των δρόμων και των οροφών"».

υλοποιημένο σε σπίτια που σχεδίασε στη Βιέννη

Υπάρχει κάποιο συμπέρασμα από αυτή την έρευνα που διήρκεσε επτά χρόνια;

«Πίσω από το έργο αυτών των καλλιτεχνών που έφτιαξαν κάτι με γνώμονα το κοινωνικό συμφέρον, υπήρχε ένα όραμα, το ενδιαφέρον για την κοινωνική πρόοδο και την αλληλεγγύη, που το οδηγούσε ένα βαθύτερο αίσθημα αγάπης προς τον άνθρωπο».

Η Ελένη Πολυχρονάτου είναι Εικαστικός- Διδάκτωρ σε τέχνη και περιβάλλον του Τμήματος Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών.

Η αρχιτεκτονική ως τέχνη ζωής

Βράβευση των Assemble με το Τέρνερ 2015

<http://www.kathimerini.gr/844799/article/politismos/eikastika/h-arxitektonikh-ws-texnh-zwhs>

Nature Design

<http://www.vernissage.tv> | "Nature Design -- From Inspiration to Innovation" at the Museum für Gestaltung in Zürich / Switzerland presents more than 500 objects and projects that are inspired by nature.

<https://www.youtube.com/watch?v=5MtgCUIj0-I&NR=1>

Yellow Treehouse natural restaurant.

<http://www.archdaily.com/16445/yellow-treehouse-restaurant-pacific-environments>

Michael Pawlyn:

**Χρησιμοποιώντας την ευφυΐα
της φύσης στην αρχιτεκτονική**

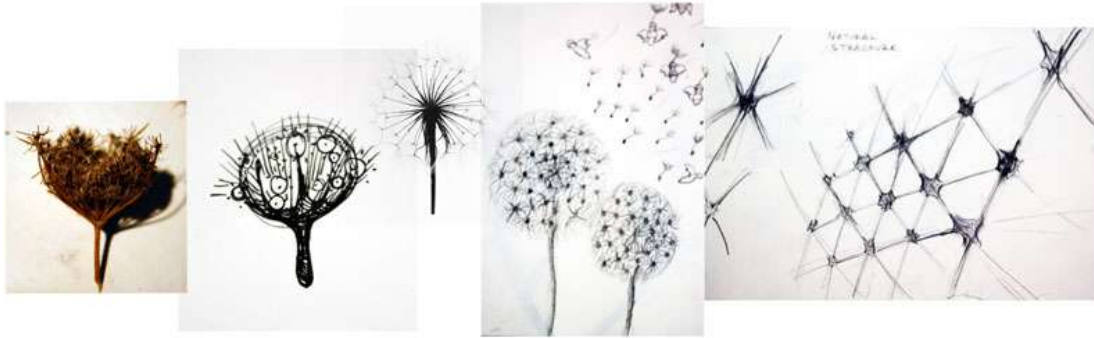
http://www.ted.com/talks/michael_pawlyn_using_nature_s_genius_in_architecture?language=el

Βιομιμητική στην Αρχιτεκτονική - Η φύση ως Μοντέλο - issuu

https://issuu.com/iouliamarouda/docs/marouda_biomimicry

https://issuu.com/archpaper/docs/04_ilaria_mazzoleni_architecture_fo

<https://issuu.com/alxstitouras/docs/dialexi>

Σκίτσα και σκέψειςσχέδια της ομάδας εργασίας 2016-17

IASS 2017: Highlights from Hamburg

<https://formfindinglab.wordpress.com/>

Films and Videos

HOME

<https://www.youtube.com/watch?v=jqxENMKaeCU>

We are living in exceptional times. Scientists tell us that we have 10 years to change the way we live, avert the depletion of natural resources and the catastrophic evolution of the Earth's climate.

Koyaanisqatsi part 1/9

<https://www.youtube.com/watch?v=i4MXPIpj5sA>

Koyaanisqatsi: Life out of Balance, is a 1982 film directed by Godfrey Reggio with music composed by Philip Glass and cinematography by Ron Fricke. The film consists primarily of slow motion and time-lapse photography of cities and many natural landscapes across the United States. The visual tone poem contains neither dialogue nor a vocalized narration: its tone is set by the juxtaposition of images and music. In the Hopi language, the word Koyaanisqatsi means 'crazy life, life in turmoil, life out of balance, life disintegrating, a state of life that calls for another way of living', and the film implies that modern humanity is living in such a way. The film is the first in the Qatsi trilogy of films: it is followed by Powaqqatsi (1988) and Naqoqatsi (2002). The trilogy depicts different aspects of the relationship between humans, nature, and technology. Koyaanisqatsi is the best known of the trilogy and is considered a cult film.

Baraka 1992 Documentary

https://www.youtube.com/watch?v=OKQiFaci_I8

The 11th Hour Trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=7IBG2V98IBY&list=PLZ8oxTvwxr2vUbuBiG1daFv7K8ByozuP0&index=2>

Βιβλιογραφία – αναφορές

Φρίτγιοφ Κάπρα - Fritjof Capra

Μερικά από τα βιβλία του Κάπρα είναι τα ακόλουθα:

- *Το ταό και η φυσική* (*The Tao of Physics*, 1975), με υπότιτλο «Μια εξερεύνηση των αναλογιών ανάμεσα στη σύγχρονη φυσική και στον ανατολικό μυστικισμό». Στο πρώτο του αυτό βιβλίο, ο Κάπρα προκαλεί τη συμβατική γνώση αποδεικνύοντας τις έντονες ομοιότητες των ανακαλύψεων της φυσικής του 20ού αιώνα και στις αρχαιοελληνικές και απωανατολικές μυστικιστικές παραδόσεις. Αρχικά εκδόθηκε από μικρό εκδοτικό οίκο και δεν διαφημίστηκε, ωστόσο έγινε ευπώλητο και μετά βρήκε μεγάλο εκδότη. Σήμερα μετράει 43 εκδόσεις σε 23 διαφορετικές γλώσσες.
 - Ελληνική μετάφραση: Μάριος Βερέττας, εκδ. «Βερέττας», Αθήνα 2013, 300 σελ., [ISBN 978-960-6712-86-9](#)
- *Η κρίσιμη καμπή: Επιστήμη, κοινωνία και απαρχή ενός νέου πολιτισμού* (*The Turning Point: Science, Society, and the Rising Culture*, 1982). Εξηγεί τις θεωρούμενες ως επιστημονικές και οικονομικές κρίσεις. Αρχίζει συνοψίζοντας την ιστορία της επιστήμης και των οικονομικών, επισημαίνοντας τα ελαττώματα του καρτεσιανού, του νεουτώνειου και του αναγωγιστικού παραδείγματος. Εξηγεί το πώς οι απόψεις αυτές έγιναν ανεπαρκείς για τις σύγχρονες τεχνολογικές και οικολογικές ανάγκες, και υποστηρίζει ότι η επιστήμη χρειάζεται να αναπτύξει τις έννοιες και την ενόραση του ολισμού και της θεωρίας των συστημάτων προκειμένου να επιλύσει τα πολυσύνθετα προβλήματα της σημερινής κοινωνίας.
 - Ελληνική μετάφραση: Μάριος Βερέττας, εκδ. «Βερέττας», Αθήνα 2015, 484 σελ., [ISBN 978-618-5103-17-0](#)
- *Η πράσινη πολιτική* (*Green Politics*, 1984), γραμμένο μαζί με τη Σαρλίν Σπρέτνακ (Charlene Spretnak). Αναλύει την άνοδο του γερμανικού Κόμματος των Πράσινων και παρόμοιων οικολογικών κομμάτων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.
 - Ελληνική μετάφραση: Ντίνος Γαρουφαλιάς, εκδ. «Ωρόρα», Αθήνα [χ.χ.], 384 σελ..

για πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>

<https://biomimicry.org/>

<https://www.cob.gr/>

<https://gr.pinterest.com/taddmooney/geometric-and-biomimetic-architecture/>